

Planen upprättad:
2010-02-08
Planen senast reviderad: 2017-08-21
Utvärderas: 2018-04

Rektor F-6
Martin Adeteg
Tele 0522-69 71 56
Mail: martin.adeteg@uddevalla.se
Rektor 7-9
Christina Almqvist
Telefon 0522-69 72 51
Mail: christina.almqvist@uddevalla.se

Likabehandlingsplan Norgårdensskolan

Läsåret: 2017/2018

-Ett handlingsprogram för att motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling mot elever i skolans alla verksamheter som är föreskoleklass, grundskola F-9, grundsärskola 7-9 och fritidshem.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning

2. Skolans värdegrund

2.1 Så här beskriver skolan sin värdegrund

3. Beskrivning av hur framtagande, spridning, utvärdering m.m. av planen sker

3.1 Tidsplan – beskrivning av åtgärder under året

3.2 Beskrivning av barnens/elevernas medverkan vid upprättande av planen

3.3 Beskrivning av personalens medverkan vid upprättande av planen

3.4 Åtgärder för att planen ska bli känd i verksamheten

(barn/elever/personal/vikarier/ VFU-studenter)

3.5 Åtgärder för att planen ska bli känd hos vårdnadshavare

3.6 Beskrivning av hur uppföljning, utvärdering, dokumentation och sammanställning av enhetens arbete i enlighet med planen sker

4. Mål och åtgärder

4.1 Utvärdering av FÖREGÅENDE LÄSÅRS mål och åtgärder/aktiviteter

4.2 Mål och åtgärder/aktiviteter INNEVARANDE läsår

5. Beskrivning av skolan och dess enheters specifika förutsättningar för likabehandlingsarbetet

5.1 Beskriv skolans olika verksamheter

6. Kartläggning av situationen vid skolan

6.1 Vid kartläggningen av skolans olika verksamheter har följande framkommit

7. Att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter – så här arbetar skolan

7.1 Så här beskriver skolan sitt främjande arbete

7.2 Så här medverkar barn/elever i det främjande arbetet

8. Att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

8.1 Så här beskriver skolan sitt förebyggande arbete

8.2 Så här medverkar barn/elever i det förebyggande arbetet

9. Att upptäcka, anmäla, utreda och dokumentera uppgifter om trakasserier och kränkande behandling

9.1 Att upptäcka

9.2 Att anmäla

9.2.1 Vad gör jag som barn/elev om jag upplever/upptäcker diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

9.2.2 Vad gör jag som vuxen (förälder, anhörig, personal m.m.), om jag upplever/upptäcker diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

9.2.3 Så här anmäler personalen kränkning/diskriminering till rektor/förskolechef

9.2.4 Så här anmäler rektor/förskolechef utredning om kränkning/diskriminering till huvudmannen

9.3 Utredning, åtgärder och dokumentation

10. Att åtgärda trakasserier och kränkande behandling

10.1 Så här arbetar skolan med att åtgärda trakasserier och kränkande behandling

11. Klagomålshantering samt tillsyn över att bestämmelserna följs

Bilagor

Bilaga 1 - Relevanta lagar och styrdokument

Bilaga 2 – Definitioner och begrepp

1. Inledning

Diskrimineringslagen och 6 kapitlet i skollagen har till syfte att skydda barn och elever mot kränkningar av deras värdighet. **Diskriminering och kränkande behandling är förbjudet.** Kränkningar kan förekomma i form av diskriminering, trakasserier eller genom kränkande behandling. Verksamheterna måste bedriva ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt att förbygga och förhindra att trakasserier och kränkande behandling sker. Om det trots allt händer har verksamheterna en skyldighet att utreda och vidta åtgärder för att förhindra att det upprepas.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamhetens arbete med dessa frågor ska dokumenteras. Plan mot diskriminering och plan mot kränkande behandling har i verksamheten sammanförts till en gemensam plan benämnd "Likabehandlingsplan". I denna plan beskriver verksamheten hur man arbetar med dessa frågor. Styrdokument, definitioner och begrepp m.m. finns som bilagor i slutet av detta dokument.

2. Skolans värdegrund

2.1 Norgårdenskolans värdegrund:

Norgårdensskolan skall vara en plats för arbetsglädje och gemenskap där alla trivs och känner trygghet. Tillsammans har vi, elever och personal, skapat den värdegrund som vårt arbete i skolan bygger på. Detta sker genom ständiga samtal och fortbildning i värdegrundsfrågor. Tillsammans har vi genom möten och kloka samtal bildat en grund av gemensamma värderingar.

Gemensamt har vi kommit fram till att diskriminering och alla andra former av kränkande behandling är allvarliga och oacceptabla företeelser. Ingen med skolan som arbetsplats skall behöva bli utsatt för kränkande behandling under skoldagen, känna olust inför att komma till skolan. Alla elever är välkomna till vår skola. Vi accepterar olikheter och ser det som en tillgång för utveckling. Konflikter är en naturlig del av mänskligt samspel som får oss att växa som individer. På vår skola tolererar vi inga former av kränkande behandling!

För att vår vision skall bli verklighet arbetar vi ständigt för

- allas lika värde. Ursprung, bakgrund, religion, kön, ålder, sexuell läggning eller funktionshinder gör ingen skillnad för oss. Vi är alla viktiga och betydelsefulla.
- allas rätt att känna sig trygg. Vi arbetar för att stärka varandra och oss själva så att alla känner att man duger. Alla skall ha möjlighet att våga säga sin åsikt men också kunna ta ansvar för det man säger.
- att alla skall visa respekt för varandra. Vi visar hänsyn och omtanke. Vi använder ett vårdat språk som lyfter och stärker. Vi accepterar inte någon form av kränkning eller mobbning.
- att alla skall ta ansvar för sitt handlande. Skolan är allas vår arbetsplats, där elever och personal har ett gemensamt ansvar för lärande och miljö.

Hur skall vi arbeta med värdegrunden i alla klasser och grupper på Norgårdensskolan?
F-6: Likabehandlingsplanen och läsårsspecifika målen skall genomsyra all undervisning och fritids verksamheter.

7-9: Likabehandlingsplanen och läsårsspecifika målen skall genomsyra all undervisning. Klassföreländartid/studiepass används till att arbeta med likabehandlingsmålen och värdegrund.

3. Beskrivning av hur framtagande, spridning, utvärdering m.m. av planen sker.

3.1 Tidsplan – beskrivning av åtgärder under året

April/maj: Utvärdering av innevarande läsårs likabehandlingsplan sker genom enkätundersökning. Synpunkter från föräldrarrådet inhämtas.

Maj: Utarbetande av reviderad plan. Förslag tas fram av skolans kuratorer.

Juni: Beslut om ny, reviderad plan tas på APT. Ny plan publiceras på skolans hemsida.

Augusti/September: Arbete med att implementera planen i alla grupper på skolan samt på föräldrarrådet. Föräldrar informeras om planen på föräldramöten.

Oktober-mars: Arbete enligt planens direktiv.

Januari: F-6 följer upp åtgärder/aktiviteter följs upp i arbetslagen.

3.2 Beskrivning av barnens/elevernas medverkan vid upprättande av planen

Elever får i april genom enkät utvärdera läsårsspecifika mål och ordningsregler.

I utvärderingen inhämtas elevernas åsikter och förslag på kommande läsårs likabehandlingsplan och ordningsregler.

3.3 Beskrivning av personalens medverkan vid upprättande av planen

Utvärdering av läsårsspecifika mål och ordningsregler sker i april. I enkätundersökningen inhämtas personalens åsikter och förslag på kommande läsårs plan och ordningsregler.

Förslag på reviderad och nya mål tas fram av skolans kuratorer och presenteras för personal.

Revidering av ordningsregler sker i arbetslagen och reglerna antas under uppstarts dagarna av nytt läsårs.

3.4 Åtgärder för att planen ska bli känd i verksamheten (barn/elever/personal/vikarier/VFU-studenter)

Elever/barn

Likabehandlingsplanen presenteras klassvis för alla elever vid läsårets början och efterföljs av gruppdiskussioner.

Personal

Likabehandlingsplanen aktualiseras av rektor vid läsårets första gemensamma studiedag samt vid återkommande diskussioner i arbetslaget. Övrig personal på skolan får information från skolans kurator.

Nya elever/föräldrar och nyanställd personal

Nya barn och föräldrar får likabehandlingsplanen som utskick. Därefter kan man följa revideringar på hemsidan. Nyanställda delges planen som en del av introduktionsplanen.

VFU-studenter/praktikanter/vikarier

VFU-studenter/praktikanter får ta del av planen via handledaren på enheten. Planen finns tillgänglig för vikarier i särskild vikariepärm. Den som anskaffar vikarie ansvarar för att visa pärmen och planen.

3.5 Åtgärder för att planen ska bli känd hos vårdnadshavare

Likabehandlingsplanen presenteras via utskick och vid föräldramöten. Planen diskuteras även i föräldrådet. Föräldrådet F-6 har Likabehandlingsplan som stående punkt på agendan. Information om skolans arbete under året sker via Norgårdenskolans hemsida och på föräldramöte. Reviderad plan finns tillgänglig på Norgårdenskolans hemsida www.uddevalla.se

3.6 Beskrivning av hur uppföljning, utvärdering, dokumentation och sammanställning av enhetens arbete i enlighet med planen

Särskild grupp som utgörs av rektor på F-6, rektor 7-9 samt kurator F-6 och kurator 7-9 träffas två gånger/termin för uppföljning av likabehandlingsplanen och hur arbetet med planen fortgår. Under perioden mars-maj gör kuratorerna på skolan en utvärdering av likabehandlingsplanen och arbetet som skett utifrån den. Den sker i olika delar samt varierar i utformning olika läsår. Frågeställningen grundas på de läsårsspecifika målen men också på utredningar av elevärenden. Utvärdering sammanställs av rektorer och kurator. Utvärderingen sammanställs och redovisas i den årliga kvalitetsredovisningen till Barn- och utbildningsnämnden.

4.Mål och åtgärder

4.1 Utvärdering av FÖREGÅENDE LÄSÅRS, 2016/2017, mål och åtgärder/aktiviteter

Mål	Åtgärd/ aktivitet	Har genomförts/ Har inte genomförts (ange orsak)	Utvärdering Har målet uppnåtts?	Om målet ej nåtts - kvarstår behovet ? Beskriv i så fall kommande åtgärder/ aktiviteter	Om åtgärden/ aktiviteten ej genomförts – finns behov att genomföra den kommande läsår?
Alla på Norgårdensskolan skall möta och mötas med respekt utifrån den man är/väljer att vara. Olikhet är bra och skolans uppgift är att arbeta med de olika diskrimineringsgrunderna.	F-6/fritids: Arbetet med synen på olikhet och acceptans av olikhet utifrån diskrimineringsgrunderna skall genomsyra hela verksamheten. I arbetslagen finns en gemensam plan på hur detta skall genomföras. Rutiner skall skapas för utvärdering och utveckling av planen. 7-9: Klassföreståndartid/studiepass på måndagar används till att arbeta med likabehandlingsmålen och värdegrund	F-6/fritids: Arbetet har påbörjats men är inte avslutat 7-9: Har genomförts. Uppstarten vid höstterminens start gick likabehandlingsplanen igenom. Klassföreståndartid/studiepass används till att arbeta med likabehandlingsmålen och värdegrund. Socialpedagog och skolkurator har även vid läsårsstart och temadagar pratat med klasserna i årskurs 7 om likabehandlingsplanen och målen.	F-6/fritids: Pågående arbete. 7-9: Fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018.	F-6/fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018 7-9: Arbetet följs upp och genomförs på klassföreståndartid/studiepass på måndagar. Fortsätta att arbeta med värdegrund på temadagar och att arbeta med goda relationer. Åtgärder/aktiviteter följs upp i januari i arbetslagen samt i samband med enkätundersökningen/utvärderingen i april månad 2018.	F-6/fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018 7-9: Pågående och kontinuerligt arbete. Behov av att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018.

<p>Alla elever på Norgården-skolan skall känna trygghet i sin skolmiljö, de skall känna tillit till vuxna på skolan.</p>	<p>F-9 och fritids: Personalen skall i vardagen genom närhet och stöd, kontinuerligt arbeta med tillit och trygghet..</p> <p>F-6/fritids: Elevrådsrepresentanterna kartlägger situationer och platser där det finns en förhöjd risk för kränkningar. Klassföreståndare och fritids samlar in information och vidtar åtgärder och aktiviteter.</p> <p>7-9: Personalen och skolvårdarna fortsätter att röra sig ute bland eleverna i korridorerna. Skolvårdarna har i uppdrag att röra sig i korridorerna, främst på morgonen, för att hjälpa elever in på lektion. Fr.o.m läsåret 16/17 är även socialpedagog anställd, som också har denna uppgift. Personal åter tillsammans med eleverna. Schema för matvärdar finns. Följs upp genom elevrådet.</p>	<p>F-9/fritids: Skall ske i det dagliga arbetet .</p> <p>F-6/fritids: Arbetet har påbörjats men är inte avslutat</p> <p>7-9: Har genomförts. Arbetet fortsätter under Läsåret 2017/2018</p>	<p>F-9/fritids: Sker i det dagliga arbetet. Elevenkäterna visar på goda resultat</p> <p>F-6/fritids: Pågående arbete</p> <p>7-9: Kontinuerligt och pågående arbete.</p>	<p>F-9/fritids: Skall kvarstå</p> <p>F-6/fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018</p> <p>7-9: Arbetet fortsätter under läsåret 2017/2018 med samma aktiviteter som under innevarande läsår. Personalen, socialpedagogen och skolvårdarna fortsätter att röra sig ute bland eleverna i korridorerna. Följs upp genom elevrådet</p>	<p>F-9/fritids:Skall kvarstå</p> <p>F-6/fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018</p> <p>7-9: Pågående arbete och fortsatt behov av att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018.</p>
<p>Norgårdenskol-an har som mål att alla har ett vårdat språk, (avser 7-9).</p>	<p>7-9: Alla vuxna ska direkt markera vid förekomst av ovårdat språk.</p>	<p>7-9: Har genomförts.</p>	<p>7-9: Fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018. Att på olika sätt aktivt arbeta med målet vårdat språk</p>	<p>7-9: Alla vuxna fortsätter att markera direkt vid förekomst av ovårdat språk. Enkätundersökning april 2017.</p>	<p>7-9: Pågående arbete och fortsatt behov av att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018.</p>

<p>Eleverna skall ha studiero och känna trygghet i skola.</p>	<p>Arbeta med ordning och struktur i enlighet med begreppet trygghet och studiero i skollagen kapitel 5.</p> <p>Skolans ordningsregler ska revideras och implementeras varje läsår.</p> <p>F-6/fritids: Varje lärare skapar en lektionsstruktur med tydligt avslut. Diskussion om vad begreppet arbetsro innebär skall ske på klassråd och föräldramöten</p> <p>7-9: Tydlig struktur på lektionerna med start och stopptid på tavlan. Insamling av mobiltelefoner innan lektionen börjar.</p>	<p>F-6/fritids: Har genomförts.</p> <p>F-6/fritids: Arbetet har påbörjats men är inte avslutat</p> <p>7-9: Pågående arbete och det finns behov av att fortsätta arbetet med trygghet och studiero under läsåret 2017/2018. Personalen, socialpedagogen och skolvårdarna fortsätter att röra sig ute bland eleverna i korridorerna.</p>	<p>F-6/fritids: 100% i år F-3 och 98% i år 4-6 uppger i elevenkäten att de är införstådda med vilka ordningsregler som finns på skolan.</p> <p>F-6/fritids: Pågående arbete</p> <p>7-9: Pågående arbete.</p>	<p>F-6/fritids: Skall ske varje läsår</p> <p>F-6/ fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018</p> <p>7-9: Pågående arbete och det finns behov av att fortsätta arbete under läsåret 2017/2018. Ordningsreglerna följs upp i april 2018 genom elevrådet. Enkätundersökning/ utvärdering i april 2018.</p>	<p>F-6/fritids: Skall ske varje läsår</p> <p>F-6/ fritids: Pågående arbete. Behovet anses kvarstå och arbetslagen vill ha möjlighet att fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018</p> <p>7-9: Pågående arbete och det finns behov av att fortsätta arbetet med trygghet och studiero under läsåret 2017/2018.</p>
---	---	--	--	--	---

4.2 Mål och åtgärder/aktiviteter INNEVARANDE läsår, 2017/2018.

Mål	Åtgärd/ aktivitet	Ansvarig	Hur ska åtgärd/ aktivitet genomföras och följas upp?	Hur ska åtgärden/ aktiviteten utvärderas?
<p>Alla på Norgårdensskolan skall möta och mötas med respekt utifrån den man är/väljer att vara. Olikhet är bra och skolans uppgift är att arbeta med de olika diskrimineringsgrunderna.</p>	<p>F-6/fritids: Arbetet med synen på olikhet och acceptans av olikhet utifrån diskrimineringsgrunderna skall genomsyra hela verksamheten. I arbetslagen finns en gemensam plan på hur detta skall genomföras. Rutiner skall skapas för utvärdering och utveckling av planen.</p> <p>7-9: Klassföreståndartid/studiepass på måndagar används till att arbeta med likabehandlingsmålen och värdegrund. Socialpedagog och kurator pratar i klasserna i årskurs 7 om likabehandlingsplanen och målen i samband med läsårsstart och temadagar. Planeras att genomföra detta även i årskurs 8 och 9</p>	<p>F-6/fritids: Samordnare i arbetslagen.</p> <p>7-9: Arbetslagen 7-9 tillsammans med arbetslagstanterna för EHT.</p>	<p>F-6 och fritids: Arbetslagens plan skall utvärderas och utvecklas i samband med varje terminsslut.</p> <p>7-9: Arbetet följs upp och genomförs på klassföreståndartid/studiepass på måndagar. Fortsätta att arbeta med goda relationer. Åtgärder/aktiviteter följs upp i januari i arbetslagen samt i samband med enkätundersökningen/utvärderingen i april 2018.</p>	<p>F-6/fritids: Trivsel- och Trygghetsenkät till eleverna i april 2018 Enkät till personalen i april 2018 vari målen för likabehandlingsplanen utvärderas.</p> <p>7-9: Enkätundersökning till elever och personal. Utvärdering/enkätundersökning genomförs av kurator i april 2018.</p>
<p>Alla elever på Norgårdensskolan skall känna trygghet i sin skolmiljö, de skall känna tillit till vuxna på skolan.</p>	<p>Personalen skall i vardagen genom närhet och stöd, kontinuerligt arbeta med tillit och trygghet.</p> <p>F-6/fritids: Elevrådsrepresentanterna kartlägger situationer och platser där det finns en förhöjd risk för kränkningar. Klassföreståndare och fritids samlar in information och vidtar åtgärder och aktiviteter.</p>	<p>All personal.</p> <p>F-6/fritids: Klassföreståndare och fritids.</p>	<p>Skall ske i det dagliga arbetet</p> <p>F-6/fritids: Kartläggning av skol- och fritidsmiljö skall ske i samband med varje terminsstart.</p>	<p>F-6/fritids: Trivsel- och Trygghetsenkät till eleverna i april 2018 Enkät till personalen i april 2018 vari målen för likabehandlingsplanen utvärderas.</p>

	<p>7-9: Personalen och skolvårdarna fortsätter att röra sig ute bland eleverna i korridorerna. Skolvårdarna och socialpedagogen har i uppdrag att röra sig i korridorerna, främst på morgonen, för att hjälpa elever in på lektion. Personal äter tillsammans med eleverna. Schema för matvärdar finns. Följs upp genom elevrådet.</p>	<p>7-9: All personal</p>	<p>7-9: Elevrådet och enkätundersökning/utvärdering till elever och i personal i april 2018.</p>	<p>Enkätundersökning/utvärdering till elever och personal i april 2018. Personal utvärderar i arbetslag.</p> <p>Skolans kartläggning sammanställs av kurator.</p>
<p>Eleverna skall ha studiero och känna trygghet i skolan.</p>	<p>Arbeta med ordning och struktur i enlighet med begreppet trygghet och studiero i skollagen kapitel 5.</p> <p>Skolans ordningsregler ska revideras och implementeras varje läsår.</p> <p>F-6/fritids: Varje lärare skapar en lektionsstruktur med tydligt avslut. Diskussion om vad begreppet arbetsro innebär skall ske på klassråd och föräldramöten</p> <p>7-9: Tydlig struktur på lektionerna med start och stopptid på tavlan. Insamling av mobiltelefoner innan lektionen börjar.</p>	<p>Avser all personal.</p> <p>Rektorerna.</p> <p>F-6/fritids: Respektive lärare.</p> <p>7-9: Fortsätta arbetet med trygghet och studiero under läsåret 2017/2018. Personalen, socialpedagogen och skolvårdarna fortsätter att röra sig ute</p>	<p>Skall ske i det dagliga arbetet.</p> <p>Vid start varje läsår.</p> <p>F-6/fritids: Utvecklas under lärarlagsmöten.</p> <p>7-9: Ordningsreglerna följs upp i april 2018 genom elevrådet. Enkätundersökning/utvärdering i april 2018.</p>	<p>F-6/fritids: Trivsel- och Trygghetsenkät till eleverna i april 2018 Enkät till personalen i april 2018 vari målen för likabehandlingsplanen utvärderas.</p> <p>Enkätundersökning/utvärdering till elever och personal i april 2018.</p> <p>Kurator ansvarar för enkätundersökning.</p>

		bland eleverna i korridorerna.		
Norgårdenskolans har som mål att alla har ett vårdat språk.	7-9: Alla vuxna ska direkt markeravid förekomst av ovårdat språk.	7-9: All personal. Fortsätta arbetet under läsåret 2017/2018. Att på olika sätt aktivt arbeta med målet vårdat språk.	Enkätundersökning/utvärdering till elever och personal i april 2018.	Enkätundersökning till elever och personal i april 2018. Kurator ansvarar för enkätundersökning/utvärdering.

5. Beskrivning av skolan och dess enheters specifika förutsättningar för likabehandlingsarbetet

5.1 Beskriv skolans olika verksamheter

Norgårdensskolan är en F-9 skola med ca 597 inskrivna elever läsåret 2016/2017.

7-9 har 333 st elever, fördelat på 170 pojkar och 160 flickor.

F-6 har 256 st elever, varav 113 är flickor och 143 är pojkar.

Grundsärskolan har 11 elever, fördelat på 8 pojkar och 3 flickor.

Skolan har två rektorer, med fördelning F-6 och 7-9 och en biträdande rektor på 7-9 och grundsärskolan.

Två specialpedagogtjänster en riktat till F-6 och en till 7-9, två kuratorer varav en riktat till F-6, och en till 7-9 och grundsärskolan samt två skolsköterskor en riktat till F-6 och en till 7-9 och grundsärskolan.

På skolan arbetar SYV, studie och yrkesvägledare.

Skolan ligger i ett medelklassområde med i huvudsak villabebyggelse. Det är få elever med annan etnisk bakgrund än den svenska, och även få med socioekonomiska svårigheter.

Eleverna har en ovana vid olikheter, normen är likhet.

Skolans fritidshem är fördelat på fyra avdelningar.

Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. På skolans fritidshem arbetar fritidspedagoger.

Förutsättningar för att barnen skall uppleva fritiden som meningsfull är att verksamheten är trygg, rolig och stimulerande där lek och skapande får stort utrymme och formas utifrån barnens ålder, mognad, behov, intressen och erfarenheter.

Det innebär att innehållet i verksamheten kommer att variera beroende på barnens erfarenheter, situation, intressen, skolans inriktning eller närmiljöns resurser.

Inför läsåret 2016/2017 startades två nya verksamheter på Norgårdensskolan 7-9. Det är grundsärskola samt en särskild undervisningsgrupp, Flexgruppen. Flexgruppen har plats för åtta elever och upptagningsområdet är Uddevalla kommun. Flexgruppen är avsedd för elever som är i behov av särskilt stöd helt eller till största delen av undervisningstiden. Alla elever som är inskrivna i Flexgruppen har en klasstillhörighet, men det ser olika ut för varje enskild elev hur mycket/när eleven är i sin klass. I Flexgruppen arbetar tre lärare och en habiliteringsassistent. Till läsåret 17/18 kommer det att anställas en socialpedagog till Flexgruppen. Grundsärskolan har plats för 16 elever. I grundsärskolan arbetar två lärare och fyra habiliteringsassistenter. Norgårdensskolan 7-9 har fyra stycken arbetslag, Alpha, Beta, Gamma och Delta.

6. Kartläggning av situationen vid skolan

6.1 Vid kartläggning av skolans olika delar har följande framkommit

Kartläggning av skola/fritidshem sker varje år genom att elever år F-6, 7-9, fritids besvarar läsårets Trivsel- och Trygghetsenkät. Personal och elever kartlägger också gemensamt platser där kränkningar kan förekomma på Norgårdensskolan.

Sammanställning trivsel och trygghetsenkät F-6 vt 2017.

Under våren 2017 utvärderade eleverna skolans verksamhet och likabehandlingsplan genom att svara på Trygghets- och Trivselenkäten

133 stycken barn i åk F-3 har svarat på frågor i Trivsel- och Trygghetsenkäten VT17.

66% känner sig ☺ 29% känner sig ☹ när de tänker på skolan.

87% känner sig ☺ när de tänker på klasskamraterna. 100% vet vilka regler som gäller på skolan och 96 % känner också att de kan få hjälp av en vuxen på skolan om de behöver det.

97 stycken barn i åk 4-6 har svarat på frågor i Trivsel- och Trygghetsenkäten. 83.5% uppger att de trivs i skolan och 12.5 % uppger att de trivs sådär i skolan. 82.5% trivdes med sin klass och 15.5 % trivdes sådär med sin klass. 98% visste vilka regler som gäller på skolan. 93 % känner att de kan få hjälp av någon vuxen när det behöver det.

I de öppna frågorna om saker på skolan som var bra respektive mindre bra så uttrycker eleverna som svarat att merparten är nöjda med sin skola och kompisarna. Det finns också många kommentarer där man vill att vuxna skall finnas närvarande och att man tycker om de vuxna som finns på skolan.

Den öppna frågan om vad man kan göra för att öka trivsel och trygghet på skolan är det främsta önskemålet att det finns fler rastvakter utspridda för hjälp i konflikter. Duscharna och omklädningsrummen benämns som negativt av 12 elever och 4 elever beskriver dem som otryggt område på skolan.

På den öppna frågan om vad man önskar få mer inflytande i när det gäller skolan svarade eleverna med önskemål om att kunna påverka rastaktiviteterna samt längre raster, påverka val av aktiviteter på lektionerna, man önskade också inflytande över skolmaten samt inflytande över skolans regler avseende tillgången till mobiltelefoner.

117 stycken fritidsbarn i åk F-3 samt 20 stycken fritidsbarn i åk 4-6 har svarat på frågor om fritidshemmen i Trivsel och Trygghetsenkäten. I åk F-3 kände 77% sig ☺ när de tänkte på fritids och 18% ☹. Sex barn har svarat . 99% känner att de kan få hjälp av vuxna på fritids om du behöver. I åk 4-6 är det 90% trivs på fritids och känner sig trygga samt 100% som känner att de kan få hjälp av vuxna om de behöver det.

En del elever har svarat att de känner sig utsatta av andra elever på skolan. Merparten har svarat att de har fått hjälp av en vuxen när det skett. En del har uppgett att det finns platser på skolan som känns otrygga. Deras svar ligger till grund för det fortsatta arbetet för att skapa en skola som präglas av trygghet och trivsel.

Sammanställning av trivselenkät åk 7-9 vårterminen -17.

211 elever av 333 elever på 7-9 har svarat på trivselenkäten. Trivselenkäten består av 12 frågor, där ett par frågor är öppna frågor samt att de frågor med bundna svarsalternativ avslutas med att eleverna kan skriva och berätta, om det finns något ytterligare som de vill tillägga kring frågan. Det man kan utläsa av svaren i trivselenkäten är att föregående läsårsspecifika mål som finns i likabehandlingsplanen behöver skolan fortsätta att arbeta med under kommande läsår. Detta har också framkommit i personalenkäten, att de läsårsspecifika målen för läsåret 16/17 behöver fortsättas att arbetas med under läsåret 17/18. Målen handlar om att mötas med respekt utifrån den man är/väljer att vara och att arbeta med diskrimineringsgrunderna, trygghet och tillit, studiero samt vårdat språk. Detta gör skolan genom att arbeta med utvecklingsområdena kulturförståelse och tolerans, hållbar utveckling och ledarskap/strukturutveckling.

Grundskolornas elever har fått välja vilken enkät, som de ska svara på, dvs enkäten för F-3, 4-6 eller 7-9. Det är 9 elever av 11 har svarat på enkäten. Det man kan utläsa av svaren i trivselenkäten är att föregående läsårsspecifika målsom finns i likabehandlingsplanen behöver skolan fortsätta att arbeta med under kommande läsår. Detta har också framkommit i personalenkäten, att de läsårsspecifika målen för läsåret 16/17 behöver fortsättas att arbetas med under läsåret 17/18, då det är ett kontinuerligt arbete.

Vad gäller trivsel på skolan så trivdes 38,4% av eleverna mycket bra, 43,1% av eleverna ganska bra och 13,7% varken bra eller dåligt. Några elever hade svarat ganska dåligt, 3,3%, och mycket dåligt, 1,4%. Den första frågan avslutas med en öppen fråga vad man tycker behöver förändras. Där önskade elever bli arbetsro i klassrummet, att alla elever på 7-9 får äta i den övre matsalen, mindre vikarier, mer att göra på rasterna.

På högstadiet finns många enskilda ytor både på skolgården och i korridorer. På frågan om det finns någon plats på skolan, där man inte känner sig trygg, så har 88,6% svarat nej och 11,4% har svarat ja. Den frågan avslutas också med att eleverna får berätta om någon plats på skolan, där man inte känner sig trygg, och där har det framkommit att korridorerna och övre matsalen kan upplevas som otrygga. Det finns också en fråga i enkäten om hur ofta man känner sig trygg i skolan, där har 53,1% svarat alltid, 37,4% oftast, 4,7% då och då och 2,8% aldrig. Den frågan avslutas även med att eleverna får skriva vad de skulle behöva ha hjälp med och där har det framkommit att elever inte vill ha för mycket prov och läxor samtidigt. Det finns också en fråga i enkäten om det finns någon vuxen i skolan som man kan be om hjälp, när man behöver. Där har 46,4% svarat flera vuxna, 23,2% 2-3 vuxna, 15,2% en vuxen och 15,2% ingen vuxen. När det gäller frågan om hur studieron är på lektionerna har 12,3% svarat mycket bra, 43,1% ganska bra, 31,3% varken bra eller dåligt samt 13,3% ganska dålig. I enkäten framkommer vidare att det förekommer svordomar och glåpord på skolan samt att det finns elever som önskar att de vuxna reagerar mer, när det förekommer rasistiska kommentarer. En fråga i enkäten handlar om sociala medier och hur ofta man har varit utsatt för kränkande behandling och trakasserier på sociala medier. 7,6% har varit utsatt ofta, 9,5% ibland, 10,4% sällan 19,9% nästan aldrig och 52,6% aldrig.

Sista frågan i enkäten är en öppen fråga om det finns någonting som eleverna skulle vilja ändra på skolan, för att trivas bättre. Där har elever blivit svarat fler sittplatser och mysiga rum på skolan att kunna sitta på under raster, höja värmen på skolan under vintern, vissa vuxna behöver bli mer uppmärksammade på rasism och kränkningar, mer vuxna som rör sig i korridorerna.

I enkäten för grundskolan framkommer att eleverna är trygga och trivs i skolan. Eleverna har en eller flera vuxna att vända sig till vid behov. De är även trygga med lärarna och habiliteringsassistenterna.

7. Att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter – så här arbetar skolan

7.1 Så här beskriver skolan sitt främjande arbete:

- Vi arbetar kontinuerligt med eleverna kring värderingar och attityder genom att t.ex. arbeta med språkbruk, konflikthantering och värderingsövningar.
- Personalen försöker vara lyhörda för elevernas uttalade och outtalade problem.
- Vid gruppindelningar styr personalen sammansättningarna för att eliminera risken för uteslutning.
- Rastvakter och skolvård och andra vuxna som rör sig bland eleverna.
- Personalen reagerar genast på kränkande tilltal och handlingar.
- Elevhälsoplanering i elevhälsa och arbetslag.
- Många vuxna som äter tillsammans med eleverna.
- Vuxna i omklädningsrummen med de yngre barnen.

7.2 Så här medverkar barn/elever i det främjande arbetet:

- Klassråd varje vecka. Här diskuteras veckan, vad som händer framöver, särskilda frågeställningar osv som är angelägna hos eleverna. Härifrån tar man med sig frågeställningar som klassen har till elevrådet. Varje klass har representanter i elevrådet. Elevrådet träffas en gång i månaden och här diskuteras frågor som är viktiga ur ett elevperspektiv, samt olika typer av ansvar förmedlas ut från skollärdningen för ökad delaktighet bland eleverna i skolans utveckling. På 7-9 har man klassråd en gång i månaden på måndagar. Klassen träffar sina klassföreståndare varje måndag på klassföreståndartid/läxläsningstid.
- På elevrådet är likabehandlingsfrågor en stående punkt på dagordningen.

- Eleverna uppmuntras att prata med en vuxen om de får kännedom om kränkande tilltal och handlingar.

8. Att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling .

8.1 Så här beskriver skolan sitt förebyggande arbete:

Det viktigaste förebyggande arbetet sker när lärare skapar trygga relationer och öppnar för samtal med skolans elever.

- Varje termin inleds med att klasslärare respektive klassföreståndare går igenom och diskuterar likabehandlingsplanen med sin klass.
- Klasslärare/klassföreståndare går igenom och diskuterar skolans regler och värderingar.
- Vid första föräldramötet på hösten informerar klasslärare/klassföreståndare om likabehandlingsplanen.
- Planen finns tillgänglig på skolans hemsida.
- Skolkurator finns för konsultation för elever, personal och vårdnadshavare.
- Samverkan mellan klasslärare och elevhälsa både för enskilda elever och grupper.
- Vi arbetar kontinuerligt med eleverna kring värderingar och attityder t ex språkbruk, konflikthantering och samarbetsövningar. Samverkan sker i och mellan arbetslagen för att brygga över mellan klasser och årskurser.
- Personalen är lyhörd för elevernas uttalade och outtalade problem genom samtal.
- Värdegrundsfrågor diskuteras kontinuerligt, och målsättningen är att ha gemensamma temadagar med detta ämne under läsåret.
- Vid gruppindelningar styr personalen sammansättningarna för att eliminera risken för uteslutning.
- Personalen reagerar genast på kränkande tilltal och handling.
- Gruppstärkande aktiviteter t.ex. vandringar, paddlingsutflykter, idrottsdagar och den årliga Undadagen.
- Samtal med elever, upprättande av åtgärdsprogram.
- Rastvakter, vuxna som rör sig bland eleverna.
- Skolvårdar finns nära eleverna under raster på högstadiet.
- Elevhälsoplanering sker i arbetslag och elevhälsa.
- Skolans ordningsregler diskuteras regelbundet och finns uppsatta väl synliga i klassrummen och på andra ställen på skolan.
- Matvakter i matsalen.
- EU-projektet Erasmus.
- Viktigt att personal finns i omklädningsrummen på idrotten med de yngre barnen.
- Personalens förhållningssätt är en strävan att bygga trygga relationer till eleverna.

8.2 Så här medverkar barn/elever i det förebyggande arbetet:

Elever på Norgårdensskolan ges möjlighet till delaktighet i skolans förebyggande arbete. Det sker bland annat genom:

- Enkätundersökningar om ordningsregler och likabehandlingsplanen.
- Deltar i arbetet att kartlägga skolsituationen på skolan.
- Klassråd och elevråd har en stående punkt om likabehandlingsfrågor.
- Skolans EU-projekt Erasmus och Nord+ är ett bra sätt att svetsa samman elever inom skolan, men även med elever från andra länder.

- Eleverna uppmuntras att prata med en vuxen om de får kännedom om kränkande tilltal och handlingar.

9. Att upptäcka, anmäla, utreda och dokumentera uppgifter om trakasserier och kränkande behandling

9.1 Att upptäcka

Forum som finns för upptäckt av trakasserier, diskriminering eller kränkande behandling:

- Information från elever, personal och föräldrar
- Klassråd/elevråd
- Elevhälsoteamet
- Elevhälsoarbetet
- Enkäter
- Samtal, enskilt eller i grupp
- Lednings- och arbetslagsmöten
- Utvecklingssamtal
- Observationer av elever, personal.
- Samtal i anslutning till raster
- Sociogram
- Rastvakter och skolvärd

9.2 Att anmäla

9.2.1 Vad gör jag som barn/elev om jag upplever/upptäcker diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

Om du som elev känner dig kränkt eller upptäcker att någon annan är kränkt, diskriminerad eller trakasserad är det viktigt att du berättar det för någon vuxen. Det kan vara en förälder, en lärare, skolsköterska, specialpedagog, skolvärd, kurator, rektor eller någon annan som du känner förtroende för.

9.2.2 Vad gör jag som vuxen (förälder, anhörig, personal m.m.) om jag upplever/upptäcker diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

Om man som förälder eller anhörig upplever/upptäcker kränkning, diskriminering eller trakasserier vänder man sig till klassläraren, någon ur elevhälsan eller rektor. Eller någon annan man känner förtroende för. Det viktigaste är att skolan snarast får kännedom om att en elev är utsatt, för att på så sätt snarast kunna förändra elevens situation samt påbörja utredning.

9.2.3 Så här anmäler personalen kränkning/diskriminering till rektor/förskolechef

Personalen anmäler skyndsamt kränkningar till rektor genom att fylla i blanketten ”Anmälan till chef/huvudman om kränkande handling” som finns på Inblicken. Blanketten lämnas till rektor.

9.2.4 Så här anmäler rektor/förskolechef utredning om kränkning/diskriminering till huvudmannen

Rektor anmäler skyndsamt kränkningar till huvudmannen genom att sända vidare blanketten till huvudmannen.

9.3 Utredning, åtgärder och dokumentation

Händelser som upptäcks av vuxna i skolan kan vara att man själv bevittnar, förstår samband eller får det omtalat för sig. Den vuxne som först får vetskap om händelsen ska omedelbart agera utifrån situationen. Det är den enskilde elevens upplevelse som är utgångspunkten och samtal med denne är alltid första steget. Klassläraren ansvarar för att händelsen utreds samt informerar rektor omgående. Klassläraren ansvarar även för att händelser som sker på fritids utreds och anmäls till rektor. Den som uppmärksammat händelsen bistår klassläraren i utredningen. Händelsen utreds och följs upp med de elever som deltagit. Det är viktigt att skolans personal pratar med var och en så det blir en så tydlig bild som möjligt. Varje elev har rätt att ge sin egen bild av det inträffade.

Kan händelsen klassificeras som just en enskild händelse och de inblandade ser sin del och visar på att det inte kommer ske igen kan ärendet avslutas redan här. De inblandade ska kunna mötas och be om ursäkt samt kunna lova varandra att det som skett inte skall upprepas. Det är viktigt att det följs upp med de berörda eleverna för att säkerställa att det inte fortgår. En utredning är i sig en åtgärd. Samtalen lyfter inte bara fram information utan blir en stund av reflektion för individen. Insikt och förståelse för vad som hände och hur det blev för den andre är den vanligaste utgången. Utifrån det kan också en förändring ske.

När det är uppenbart att kränkningen är systematisk, alltså sker upprepade gånger och med avsikt att skada eller utsätta någon för obehag är det att betrakta som mobbning. Då fortgår utredningen med åtgärder på olika nivåer. Vårdnadshavare informeras alltid. Den enskilde läraren bör ta hjälp från sitt eget eller andra arbetslag i utredning och åtgärder. Rektor ska informeras och elevhälsan kan konsulteras. Rektor informerar även barn och utbildningsnämnden. Vanligtvis är det åtgärdsprogram som upprättas för eleven/eleverna som kränks. Åtgärder för gruppen kan också komma i fråga.

Det kan vara många elever inblandade i ett första skede. Det kan röra sig om så kallade ”medlöpare”, de som ser/hör på utan att ingripa. Oftast finner flertalet insikt och ändrar sitt beteende och förändring sker. För de som fortsätter pågår åtgärd fram till dess att det kan påvisas att mobbningen upphört. Avslut och summering av situationen rapporteras till rektor och lyfts i elevhälsan. Samlad dokumentation arkiveras av rektor.

Dokumentation är ett viktigt stöd i arbetet med att följa upp åtgärder. Det ger även möjlighet till insyn och är därmed en rättssäkerhet.

Vid alla samtal i utredningsarbetet förs anteckningar. För personal finns en särskild checklista. Skriftlig dokumentation utgörs av kartläggning, analys och planering av framtida åtgärder. Dokumentationen avslutas med beslut från klassläraren. Återkoppling sker till berörda.

Dokumentationen förvaras inlåst av klassföreståndare under pågående utredning. När ett ärende avslutas görs en beskrivning och bedömning som motiverar avslut. Vid avslut lyfts ärendet i Elevhälsan. Vid avslut förvaras alla handlingar i låst skåp av rektor.

Åtgärdsprogram kan bli aktuellt och ska upprättas av ansvarig lärare utifrån särskild plan och lagstiftning om detta.

Om det är personal som kränkt elev är det alltid rektor som ansvarar för utredningen. Personal som upplever sig kränkt innefattas inte i denna plan.

10. Att åtgärda trakasserier och kränkande behandling

10.1 Så här arbetar skolan med att åtgärda trakasserier och kränkande behandling

Om en elev är utsatt eller känner sig utsatt är det viktigt att skolan följer upp så eleven får det stöd den behöver i bearbetning. Även den som utsätter annan elev för kränkning har behov av bearbetning samt råd och stöd.

Klassföreståndare ansvarar alltid för utredning och anmälan till rektor, kontinuerlig uppföljning och utvärdering av vidtagna åtgärder.

Avstämning sker med berörda föräldrar vid utvecklingssamtal eller andra möten.

Uppföljningen ger eleven möjlighet att reflektera över vad som inträffat och för personalen att kontrollera att kränkningen upphört. Frågor att hålla sig till i detta samtal är: Vilket var målet? Hur blev det? Vad gjorde att det blev så? Vad fungerar? Behöver något förändras? Vad behövs för att den förändringen ska kunna ske? Vilka slutsatser kan vi dra och vad har vi lärt oss av händelsen?

I vissa fall bör andra myndigheter kontaktas. Det kan vara en polisanmälan eller kontakt med sociala myndigheter.

Har någon tillfogats skada ska en tillbudsrapport skrivas. Har det varit allvarlig fara för liv och hälsa ska rektor underrätta Arbetsmiljöverket. Vid hot och våld används även en särskild plan: Handlingsplan vid hot och våld som finns i likabehandlingsplanens pärm eller på inblicken, www.uddevalla.se.

11. Klagomålshantering samt tillsyn över att bestämmelserna följs

Om du är missnöjd över hur verksamheten hanterat ett ärende om kränkning ska du i första hand vända dig till rektorn. Om du inte är nöjd med rektors åtgärder kan du vända dig till verksamhetschefen för grundskola/grundsärskola som är rektorns chef.

Om du ändå inte är nöjd med hanteringen kan du vända dig till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. De har tillsyn över att bestämmelserna i skollagen följs. Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över att bestämmelserna i diskrimineringslagen följs.

Kontaktuppgifter:

Rektor Martin Adeteg F-6

Telefonnummer: 0522-69 71 56

E-post: martin.adeteg@uddevalla.se

Rektor Christina Almqvist 7-9

Telefonnummer: 0522-69 72 51

E-post: christina.almqvist@uddevalla.se

Bitr rektor Camilla Odinger-Zienau 7-9

Telefonnummer: 0522-69 66 78

E-post: camilla.odinger-zienau@uddevalla.se

Kurator F-6

Cecilia Bäck

Telefonnummer: 0522-69 68 41

E-post: cecilia-a.back@uddevalla.se

Kurator 7-9
Ulrika Niklasson
Telefonnummer: 0522-69 72 71
E-post: ulrika.niklasson@uddevalla.se

Socialpedagog 7-9
Besart Sadiku
Telefonnummer: 0522-69 58 57
E-post: besart.sadiku@uddevalla.se

Verksamhetschef grundskola/grundsärskola:
Peter Madsen
Telefonnummer: 0522- 69 70 08
E-post: peter.madsen@uddevalla.se

Barn och elevombudet (BEO)
E-post: beo@skolinspektionen.se
Telefon: 08-586 080 00

- BEO informerar om den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling och ger råd om hur lagen skall användas.
- BEO hjälper barn och elever tillrätta så att de kommer till rätt ombudsman i de fall ombudet själv inte kan ta hand om ärendet.
- BEO följer upp ärendet.
- BEO företräder barnet eller eleven i domstol i en skadeståndsvist.

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm
e-post: do@do.se
Telefon: 08-120 20 700

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Det gör myndigheten främst genom att se till att diskrimineringslagen följs.

Målet för arbetet är ett samhälle där människors lika rättigheter och möjligheter respekteras – oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Bilaga 1

Relevanta lagar och styrdokument

Syftet med diskrimineringslagen

1§

Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Syftet med bestämmelserna i skollagen om kränkande behandling

6 kap 1 §

Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Läroplan (2011) för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

På sidan 13 framgår följande riktlinjer:

Alla som arbetar i skolan ska

- Medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- I sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor
- Aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper och
- Visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

Arbetskyddsstyrelsens författningssamling (AFS 1993:17):

(Observera att denna föreskrift gäller i skolan likaväl som på andra arbetsplatser. Eleverna är jämställda med andra arbetstagare enligt Arbetsmiljölagen.)

2§

Arbetsgivaren skall planera och organisera arbetet så att kränkande särbehandling så långt som möjligt förebyggs.

3§

Arbetsgivaren skall klargöra att kränkande särbehandling inte kan accepteras i verksamheten.

Bilaga 2

Definitioner och begrepp

Elev och barn

Med elev avses den som utbildas eller söker till annan utbildning än förskola som regleras i skollagen. Med barn menas den som deltar i eller söker till förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 24 kapitlet skollagen.

Huvudman

Den som är huvudman för skollagsreglerad verksamhet, det vill säga den ansvariga kommunala nämnden eller styrelsen för fristående verksamheter. I diskrimineringslagen används begreppet utbildningsanordnare. I denna plan används dock begreppet huvudman för både begreppen.

Mobbning

Begreppet mobbning förekommer inte i lagarna. Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling där någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Kränkande behandling är när någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Kränkningar är uttryck för makt och förtryck. Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Det kan utföras av och drabba såväl barn som vuxna. En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. En viktig utgångspunkt är att den enskildes upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar, och inte får avfärdas.

Kränkningarna kan vara:

- fysiska (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar),
- verbala (t.ex. att bli hotad eller kallad hora, bög),
- psykosociala (t.ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning),
- text- och bildburna (t.ex. klotter, brev och lappar, e-post, msn, sms och mms, internet?).

Diskriminering och diskrimineringsgrunderna

Direkt diskriminering

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar ett barn eller en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund (exempel: samma mat serveras till alla trots att någon behöver annan mat på grund av religion).

Likabehandling

Med likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika (se indirekt diskriminering).

Diskrimineringsgrunderna:

- Kön (att någon är kvinna eller man) Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av denna diskrimineringsgrund.
- Könsoverskridande identitet eller uttryck (menas att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön).
- Etnisk tillhörighet (nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande).
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionshinder (varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå).
- Sexuell läggning (homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning)
- Ålder (uppnådd levnadslängd).

Trakasserier

Trakasserier innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.